

Algemene Gegevens

Datum:	31/5/11	Afdeling:	O
Aanmaaknummer:	201168902	Telefoonnummer auteur:	9497
Naam auteur:	René Kools	Openbaar:	Ja
Portefeuillehouders:	Adriaansen		

Onderwerp: **Vaststelling Erfgoedkaart gemeente Roosendaal**

Standpunt en besluitvorming

Ambtelijk advies:

1. de Erfgoedkaart voor de gemeente Roosendaal vast te stellen;
2. te bepalen dat de inhoud van het rapport betrokken wordt als één van de afwegingskaders bij het formuleren en verder inhoud geven van het ruimtelijk beleid.

Besluit B&W d.d. :

Administratieve verwerking

Datum registratie:	Registratienummer:
Datum retour afdeling:	Datum brief verzonden:
Agendanummer B&W:	

Parafen

advies afdelingshoofd		agenderen portefeuillehouder			BGM	A	J	T	Ve	Vi
advies lijndirecteur		agenderen gemeentesecretaris		bespreken						
gezien directieondersteuning		eindparaaf secretaris		akkoord						

Extern bericht

In 2009/2010 is in opdracht van de gemeente door Bureau Oranjewoud een cultuurhistorische Inventarisatie uitgevoerd en een archeologische verwachtingenkaart opgesteld voor het gehele grondgebied van de gemeente. Het rapport beoogt een overzicht te bieden van alle relevante aardkundige, historische en archeologische gegevens. De CHW vloeit voort uit de nota 'Toekomst voor het verleden', door het college vastgesteld in 2007, waarin het gemeentelijke monumentenbeleid wordt gepresenteerd. Eén van de projecten betrof het opstellen van een cultuurhistorische en archeologische waardenkaart, die er nu dus ligt. Naast de educatieve en informerende waarde van het product dient het tevens als onderlegger bij het nemen van ruimtelijke beslissingen.

Cultuurhistorie is één van de afwegingskaders, waarmee rekening gehouden moet worden. De erfgoedkaart, zoals die nu voorligt, is bedoeld als een dynamisch document, dat regelmatig met nieuwe gegevens zal worden aangevuld en waarin nieuwe inzichten kunnen leiden tot aanpassingen. Het beoogt een zo volledig mogelijk overzicht te bieden met gegevens over cultuurhistorie in brede zin.

Het college heeft de erfgoedkaart inmiddels vastgesteld.

Procedure

Behandeld in GMT:	Nee
Urgentie behandeling B en W:	Nee
Vervolgstappen:	Ja
Type vervolgstappen:	Besluitvormend, Informerend

Informatie

Eerdere besluitvorming:

In monumentennota Toekomst voor het Verleden van 2007 is het opstellen van een cultuurhistorische waardenkaart één van de beleidsvoornemens.

Samenhang met: Toekomst voor het verleden

Bijlagen:

- Een exemplaar van de Erfgoedkaart gemeente Roosendaal

- Memo communicatie erfgoedkaart d.d. 14-7-2011

Communicatie

Intern overleg gevoerd: Ja

Wijze van overleg:

mondeling met diverse personen: Gerhard Obbink, Corné Gelijns, Lizette Koekkoek

Intern advies: Niet van toepassing

Extern overleg gevoerd: Ja

Overleg gevoerd met:

Marco Vermunt (archeoloog van Bergen op Zoom), gemeentelijke monumentencommissie, Oranjewoud (adviseur, opsteller rapport).

Extern advies: divers (adviserend)

Kopie:

Wethouder Adriaansen, Arno Verduin, Corné Gelijns, René Kools, Gerhard Obbink, Sjaak Kools, Lizette Koekkoek, Hans Vergouwen, Tryfena Brodie

Vervolg communicatie: Ja

Type communicatie: Persbericht

Bedrijfsvoering

Programma begroting: 10. Ruimte & Wonen

Personeel en Organisatie: --

Toelichting bij het ambtelijk advies

1. Inleiding

In de beleidsnota Toekomst voor het verleden, door uw college vastgesteld in 2007, geeft u aan dat het wenselijk is een cultuurhistorische waarden kaart op te stellen. Het gaat daarbij om een verzameling cultuurhistorische gegevens, die weliswaar in principe al wel beschikbaar zijn, maar die verspreid zijn gedocumenteerd. Het gaat om de volgende gegevens:

- Archeologie
- Historisch-geografische elementen en structuren: elementen, structuren en groen
  - Nederzettingen
  - Akkers, weidegebieden en woeste gronden
  - Turfwinning
  - Infrastructuur
  - Kastelen, buitenplaatsen en landgoederen
  - Groen: bos, laanbeplanting, dijkbeplanting, parken
- Historische stedenbouw (structuren, rijks- en gemeentelijke monumenten).

Om in aanmerking te komen voor provinciale subsidie ter medefinanciering van de kosten die gemoeid zijn met het opstellen van een dergelijk document, is het tevens noodzakelijk aan de verzamelde gegevens een waardering toe te kennen: redelijk hoog, hoog en zeer hoog.

Uw college heeft in 2009 opdracht verstrekt aan Ingenieursbureau Oranjewoud om een cultuurhistorische inventarisatie en archeologische waardenkaart te ontwikkelen. Het eindproduct ligt nu voor.

Inmiddels is ook bekend dat de provincie akkoord gaat met het product en om die reden de gevraagde subsidie toekent.

Met de Erfgoedkaart heeft de gemeente een instrument om het archeologisch beleid uit te voeren en om archeologie en cultuurhistorie beter te betrekken bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

2. Overwegingen

Wat houdt de Erfgoedkaart in?

- De erfgoedkaart is een dynamisch document met informatie inzake cultuurhistorie: het is een verzameling van gegevens die deels al beschikbaar zijn, maar erg verspreid, waardoor het overzicht ontbreekt.

- Het document is van belang voor het nemen van ruimtelijke beslissingen, het opstellen van structuurvisies en bestemmingsplannen.

Het is een afwegingskader waarbij het aspect cultuurhistorie in brede zin bij ruimtelijk ordeningsbeleid betrokken wordt.

Het belang van de erfgoedkaart dient gezien te worden in het licht van landelijke ontwikkelingen. Aandacht voor cultuurhistorie in bestemmingsplannen en de wijze waarop daarmee bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening gehouden wordt, heeft een relatie met het door de vorige minister van OCW in gang gezette project MoMo (modernisering monumentenzorg). Modernisering van monumentenzorg is noodzakelijk naar het oordeel van het Rijk, omdat het denken over de omgang met monumenten (breder: cultuurhistorie) sterk aan het veranderen is.

Kenmerkend is een verschuiving in denken van object naar gebied en van behoud naar ontwikkeling. Goede ruimtelijke ordening betekent dat er een integrale afweging plaatsvindt van alle belangen die effect hebben op de kwaliteit van de ruimte. Een van die belangen is de cultuurhistorie. Het bestemmingsplan is een belangrijk instrument waarin aandacht geschonken dient te worden aan en bescherming dient plaats te vinden van cultuurhistorische waarden.

In concreto zal dit het volgende betekenen.

1. In de toelichting van een bestemmingsplan wordt een beschrijving opgenomen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden (vooruitlopend op wijziging van het Bro). Archeologie is hiervan een onderdeel.

2. Op de verbeelding, in de toelichting en in de planregels van een bestemmingsplan dienen beschermde Stads- en dorpsgezichten te worden opgenomen en beschreven. Onze gemeente heeft op dit moment geen (rijks- en/of gemeentelijk) beschermde stads- en dorpsgezichten, maar de mogelijkheid voor gemeentelijke gezichten wordt wel geboden in de beleidsnota Toekomst voor het verleden. Voor het aanwijzen van dergelijke stads- of dorpsgezichten is een apart besluitvormingstraject op grond van de erfgoedverordening voorhanden.

3. Indien daartoe noodzaak bestaat dient een omgevingsvergunningstelsel voor aanlegactiviteiten in de planregels te worden opgenomen voor bodemingrepen. De Monumentenwet stelt het verplicht een omgevingsvergunning voor aanlegactiviteiten (voorheen aanlegvergunning) op te nemen in het bestemmingsplan voor bepaalde bodemingrepen. In het bestemmingsplan wordt expliciet aangegeven voor welke ingrepen een omgevingsvergunning verplicht is.

Als gevolg van MoMo wijzigt het Bro (artikel 3.6.1. lid 2). Wat voor archeologie geldt gaat voor al het cultureel erfgoed gelden. De volgende regel is dan kracht: 'In de toelichting van het bestemmingsplan dient een beschrijving te worden opgenomen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden.'

De opsteller en vaststeller van het bestemmingsplan is daarmee dus verplicht om breder te kijken dan alleen naar het facet archeologie. Ook de facetten historische (stede)bouwkunde en historische geografie dienen te worden meegenomen in de belangenafweging. Hierbij gaat het om zowel beschermde als niet formeel beschermde objecten en structuren.

Hieronder wordt in het kort ingegaan op de belangrijkste inhoudelijke aspecten van de Erfgoedkaart.

In de inleiding wordt aangegeven dat het product niet alleen een inventarisatie betreft van de binnen de gemeente aanwezige cultuurhistorische en archeologische waarden, maar ook een waardering bevat.

Ook wordt aangegeven dat de gemeente beleid zal maken (mede) op basis van de gegevens van de cultuurhistorische inventarisatie en waardering. Deels gebeurt dit trouwens al, omdat de gemeente beschikt over een (rijks- en gemeentelijke) monumentenlijst en een lijst met beschermde bomen. In de Erfgoedverordening zijn de ondergrenzen voor de noodzaak voor archeologisch onderzoek vastgesteld.

Bestemmingsplannen dienen te worden voorzien van een archeologische paragraaf in de toelichting en een doorvertaling van relevante archeologische waarden in de regels (door middel van een dubbelbestemming Waarde - archeologie).

In hoofdstuk 2 wordt een exposé gegeven van de wording en het gebruik van het landschap. Daarbij wordt ook ingezoomd op de invloed van de mens op het landschap in de verschillende perioden van de geschiedenis. Daarbij komen aan de orde: de agrarische bedrijfsvoering, de turfwinning, de infrastructuur, de religieuze artefacten, nijverheid en industrie.

In de hoofdstukken 3 en 4 wordt ingegaan op archeologie. Daarbij worden in hoofdstuk 3 vooral de reeds aanwezige (geregistreerde) waarnemingen en vondstmeldingen bij elkaar gezet, waarna in hoofdstuk 4 de archeologische verwachtingenkaart wordt toegelicht. De basis van deze verwachtingenkaart is het geomorfologische landschap gecombineerd met de historische geografie. Opgemerkt wordt dat de archeologische verwachtingenkaart in de nabije toekomst zeker nog verfijnd zal moeten worden.

De gemeente Roosendaal heeft sedert september 2007 een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Bergen op Zoom. Daarbij is afgesproken dat de stadsarcheoloog van Bergen op Zoom circa 400 uur op jaarbasis kan inzetten voor archeologische advisering en werkzaamheden in Roosendaal. Deze uren worden voor een deel gebruikt ten behoeve van het opstellen van archeologische paragrafen van bestemmingsplannen. Omdat de stadsarcheoloog bij zijn onderzoeken ook de gebruiksgeschiedenis van gronden betreft (gedeeltelijk een iets andere invalshoek en om die reden zeer waardevol voor een beter beeld) kan de archeologische verwachtingenkaart waardevol worden aangevuld.

Hoofdstuk 5 is gewijd aan de historisch-geografische structuren en de historische groenstructuren. De verschillende interessante gebieden en objecten worden benoemd, in het kort beschreven en gewaardeerd (redelijk hoog-hoog-zeer hoog).

Het gaat daarbij om:

- de nederzettingen (o.a. de kernen, Groot Kalfsdonk, Borteldonk, Vroenhout en dergelijke);
- de akkers, weidegebieden en woeste gronden en turfwinningengebieden
- infrastructuur: belangrijke wegen van oude oorsprong, waarvan de loop nog iets vertelt over de ontwikkeling van het landschap c.q. die een belangrijke verbindingen vormen (bijvoorbeeld verbindingen tussen Bergen op Zoom en Breda die door Roosendaal lopen);
- kastelen, buitenplaatsen en landgoederen zoals de gronden van het kasteel van Wouw, landgoed Wouwsche Plantage, Landgoed Visdonk en dergelijke;
- historische groenstructuren en zichtlijnen: het gaat hier vooral om houtwallen en beplantingen van wegen in het buitengebied, alsmede om bossen en parken;
- historische (steden)bouwkunde: stedenbouwkundige structuren die samenhangende eenheden van gebouwen en structuren vormen die als beschermenswaardig moet worden aangemerkt. Het gaat om: de wederopbouwwijk Kalsdonk, het gebied rondom de Boulevard Antverpia, de Parklaan en omgeving en het stationsgebied (woonwijk) in Roosendaal.

Daarnaast zijn opgenomen: de rijksmonumenten alsmede de gemeentelijke monumenten en de monumentale bomenlijst.

Door middel van kaarten worden alle aspecten inzichtelijk gemaakt.

De Erfgoedkaart bevat daarmee een totaal inzicht in de bekende archeologische, historisch-geografische en historisch bouwkundige waarden en biedt daardoor een goed fundament van cultuurhistorische en archeologische gegevens die kunnen dienen als één van de onderzoeksmomenten bij het nemen van ruimtelijke beslissingen. Op deze wijze wordt reeds geanticipeerd op de verdere uitvoering van de MoMo (modernisering monumentenzorg).

3. Doelstelling

Doel van deze adviesnota is dat uw college de erfgoedkaart vaststelt, zodat deze in gebruik kan worden genomen.

4. Middelen

De totale kosten van de kaart komen op EURO 110.000. De provincie Noord-Brabant heeft EURO 35.000 subsidie toegekend, het resterende bedrag was gereserveerd (projectnummer 7541002) en is inmiddels betaald.

5. Consequenties

Met behulp van de archeologische verwachtingskaart kan bij iedere bouwaanvraag worden getoetst of archeologisch onderzoek al dan niet verplicht is.

6. Risicos

Met het uitvoeren van de Wet op de Archeologische monumentenzorg bestaat de kans op planschade.

7. Communicatie

Met het verschijnen van de inventarisatie en verwachtingskaart dient binnen de organisatie meer bekendheid te bestaan over de wettelijke verplichting die er ligt op het gebied van archeologie. Ook met het oog op de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen is dit noodzakelijk.

Daarom is het voorstel in ieder geval de afdelingen die er qua werkzaamheden mee te maken hebben (het betreft dan vooral de afdelingen Ontwikkeling, Dienstverlening en Leefomgeving) uitleg te geven over de inhoud van de Erfgoedkaart en met name het onderdeel archeologie: de archeologische verplichting, de te volgen procedures en het gebruik van de waardenkaart. Feitelijk dient immers bij iedere bouwaanvraag te worden nagegaan of archeologisch onderzoek al dan niet verplicht is. Op dit moment gebeurt dat niet of niet automatisch.

Ook wordt dan (hopelijk) voorkomen dat er -vaak met de beste bedoelingen ter uitvoering van ander beleid- dingen gebeuren die leiden tot aantasting of teloorgaan van monumentale waarden. Een saillant recent voorbeeld is het aanbrengen van meanders in de grachten van het Park Vrouwenhof.

De diverse adviseurs (monumenten, archeologie, stedenbouw, groen, bestemmingsplannen etc.) dienen eveneens op de hoogte te worden gebracht, zodat zij de kaart kunnen gaan gebruiken bij toekomstige ontwikkelingen.

Daarnaast is het belangrijk de kaarten digitaal beschikbaar te maken in de Geobrowser. Dit is inmiddels al gebeurd, waardoor de Erfgoedkaart voor allen die ermee moeten werken, digitaal raadpleegbaar is. Voor de integratie met de website moet nog het een en ander worden uitgezocht.

Het is eveneens wenselijk de erfgoedkaart breder te presenteren. Daarbij moet natuurlijk geacht worden aan de burger. In toenemende mate staat cultuurhistorie van de eigen woonplaats en omgeving in de belangstelling. Ook kent onze gemeente diverse heemkundekringen en andere verenigingen die zich met cultuurhistorie bezig houden. De kennis en kunde van deze verenigingen die zich vaak met hart en ziel inzetten voor kennisvermeerdering van de plaatselijke geschiedenis, heeft de gemeente trouwens hard nodig voor de verdere uitbouw van de voorliggende erfgoedkaart. Voorstel is dan ook om met deze partijen nauw samen te werken zodat gebruik gemaakt kan worden van elkaars kennis.

Voorgesteld wordt de communicatie in tweeën te knippen:

- Communicatie direct na formeel besluit via raadsmededeling, dagmail en persbericht.
- Promotie na integratie met website via persbericht, website, Stadserf.

De belangrijkste externe gebruikers en 'cultuurhistorische partners' (waaronder de Heemkundekringen, Stichting Beeld, het Hurksgenootschap en Stichting Kasteel van Wouw) worden schriftelijk in kennis gesteld van de erfgoedkaart.

8. Ambtelijk advies

1. de Erfgoedkaart voor de gemeente Roosendaal vast te stellen;
2. te bepalen dat de inhoud van het rapport betrokken wordt als één van de afwegingskaders bij het formuleren en verder inhoud geven van het ruimtelijk beleid.